

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V., Úszók-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Adatok a Temes halrajzához és halászati viszonyaihoz. *Bodrossi Lajos.* — Az orvhalászat fészkeiből. *SMJ.* — A magyar halászat szakirodalma. (Folyt.) *Vutskits György dr.* — A modern halszállítás és fagyasztási eljárás. *Faltay László.* — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hivatalos árjegyzés. — Hirdetések.

Adatok a Temes halrajzához és halászati viszonyaihoz.

Az 1900. esztendő óta a közelmúltig a Temes folyóban Módos, Csebze és Temesság községek határában horgászván, alábbi halfajok jelenlétéről győződtem meg (a *-gal jelzettek gyakoriak):

- * Csapósügér, *Perca fluviatilis.*
- * Fogassüllő, *Lucioperca sandra.*
- Vágó durbinca, *Acerina cernua.*
- ** Ponty, *Cyprinus carpio.*
- ** Dévér, *Abramis brama.*
- Ezüstös balin, *Blicca argyroleuca.*
- Sugár kardos, *Pelecus cultratus.*
- Véssett ajkú paducz, *Chondrostoma nasus.*
- ** Szélhajtó kűsz, *Alburnus lucidus* (? *alborella* is?).
- * Ragadozó őn, *Aspius rapax.*
- Veresszárnyú konczér, *Leuciscus rutilus.*
- * Csuka, *Esox lucius.*
- Vágócsík, *Cobitis taenia.*
- * Harcsa, *Silurus glanis.*
- Menyhal, *Lota vulgaris.*

Azonkívül az árterületen levő anyaggödrökben (kubikokban):

- ** Kárász, *Carassius vulgaris.*
- ** Szivárványos ökle, *Rodeus amarus.*
- Köz. csík, *Cobitis fossilis.*

Fenti halfajokon kívül, melyeket magam fogtam, megbízható értesülés szerint márna (*Barbus fluv.*) is került horogra, végül állítólag czompó (*Tinca vulg.*) is; magam azonban, bár megkísértem (valószínűnek látszó helyeken s megfelelő módszerrel), nem fogtam egyikből sem, a halászok zsákmányában sem láttam.

A legfontosabb halfajták nagyságát alábbiakban ismertetem:

A legnagyobb süllő, melyet fogtam, $1\frac{3}{4}$ kg.-os volt; egyik sporttársam saját állítása szerint egy 3 kg. felüli példányt is fogott. Ez a nemes hal sajnos nem igen tud nagyra megnőni, mert a pontynak szánt gilisztás horgot az apró (10—20 dekás) süllő is oly mélyre kapja be, hogy akarva sem lehetne élve visszabocsátani, a mire egyébként a tömérdek orvhalász nem is gondol.

A Temes főhala a ponty, mely $\frac{1}{2}$ —2 kg.-os példányokban elég jó zsákmányt biztosít; egyik nyári szünidőben egy rendes társammal együttesen kereken 300 kilogrammot fogtunk horgon (felírt mennyiségek alapján). Állítólag mult nyáron egy 3 kg.-os példány került horogra.

Dévérből $\frac{1}{2}$ kg.-on felülit is fogtam, ragadozó őnből $1\frac{3}{4}$ kg.-os volt a legnagyobb, láttam azonban jóval nagyobbat is.

Legnagyobb csukám közel 8 kg. súlyú volt; egy még nagyobbat pedig nyéltöréssel komplikált zsinórszakadás folytán elszalajtottam.

A temes legnagyobb hala, a harcsa, 20—30 kg.-os példányokban nem ritka; Módoson állítólag egy 80 kilogrammosat fogtak. Magam nem hivatkozhatom különös nagyságú példányokra, bizonyára azért, mert ez a hal, legalább a nagyja, éjjel jár zsákmány után, én pedig sohasem halásztam sem éjszaka, sem éjjeli fenékszínórral.

A Temes halállományát *minőség* szerint összehasonlítva a Bégáéval (I. Halászat 1917. 2. szám), egyáltalán nem meglepő azok nagyarányú megegyezése, ha e két folyó többszörös összeköttetését figyelembe vesszük.*) A csekély különbség, márna és buczó hiánya, esetleg nagy ritkasága a Temesben, utóbbi folyó csekély sebességére vezethető vissza. Csekély vízálláskor ugyanis a Temes vize — felületes becslés szerint — átlag másod-

*) Idézett ismertetésből a vágócsík (*Cobitis taenia*) kifejejtődött.

percenként alig 20—30 czm.-t tesz meg, sőt mély göbükben szinte teljesen áll, ellenben ugyanakkor a Béga másodpercenként 1—2 méter sebességű.

Mennyiség, halbőség dolgában azonban a Temes folyó jóval felülmúlja a Bégát s daczára annak, hogy a felső és középső Temes mentén tudtommal sehol semmiféle halszaporító és halvédelmi rendszeres munka nem folyik, ellenben boldog boldogtalan minden időben megengedett és meg nem engedett eszközökkel pusztítja a halak apraját-nagyját egyaránt: mindezek daczára a Temes halbősége normális esztendőekben valósággal meglepő.

Ennek magyarázatát a Temes egészen különleges vízrajzi viszonyaiban találom. Már multkori (idézett) cikkemben említést tettem arról, hogy a temesvári vízerőmű (turbinatelep) és a hajózás érdekében a Béga vízállásának ingadozásait igen szűk határok közé szorították azáltal, hogy a Temes és Béga folyók felső szakaszán létesített összekötő csatornán, duzzasztó és apasztó zsilipek segítségével kis vízálláskor a Temes vizét a Bégába bocsátják, nagy vízálláskor viszont a Béga fölös víztömege is a Temesbe zúdul. Míg ennek folytán a Béga vízállása alig ingadozik, a Temesé minduntalan egyik szélsőségből a másikba kerül. Tavaszí hóolvadás idején a 3—6 méter magas hatalmas töltések közé szorított 400—1000 m. szélességű ártérben a töltések koronájáig emelkedő hatalmas víztömeg hőmpölyög; de minden nagyobb nyári és őszi esőzéskor is kilép a Temes vize mélyre vájt, helyenként 4—5 méter magas meredek agyagpartú medréből s eljutva a töltés lábáig, az ártérületen egymást megszakítatlan sorban követő nagyterjedelmű kubikgödröket előnti. A Temesvárról a Temeshez kiránduló horgászoknak előzetesen mindig érdeklődniök kell a kostélyi (Krassó-Szörény m.) vízállás iránt: ha ez 80 cm.-nél alacsonyabb, akkor a felső Temesből a bukógáton át egyáltalában nem jut víz a középső Temesbe, melyet ilyenkor a talajvizen kívül csupán a Poganis és néhány kisebb ér táplálván, vize alacsony, tiszta és szinte mozdulatlan. Ha ellenben Kostélynál a vízállás 80 cm.-en felül emelkedik, ez a többlet majdnem mind a Temesnek jut; már 100—120 cm.-nél zavarossá kezd válni a víz, áramlása pedig meglehetősen élénk; 140 cm.-en felüli kostélyi vízállásnál már a víz erős sodra és zavarossága miatt a horgászat teljesen kilátástalan.

A vízállásnak ezen gyakori és nagyméretű ingadozása eredményezi a Temes halbőségét. Az esőtlen nyári és őszi periódusokban a 10—40 méter széles folyómederben átlag alig 50—150 cm.-nyi a víz, számtalan helyen még jóval kevesebb, sőt némely helyen szinte száraz lábbal lehet a gázlókon átkelni; ezt a sekély és szinte mozdulatlan víztömeget a napsugárzás alaposan átmelegíti s mikroszkópi növény- és állatvilágát bőséges gyarapodásra bírja. Ugyanilyen az állapot a kubikgödrökben is, melyekben rengeteg plankton fejlődik. A szárazon maradt meder- és kubikterületek talaja ilyenkor „pihen“, a légköri befolyások hatása alatt érlelődik, az ártér magasabb helyein pedig kizöldel a gyeppel, jó szénatermést, majd jó legelőt szolgáltatván; a legelésző birkák és szarvasmarhák viszont trágyájukkal fizetik vissza a talajból elvont táperőt, mely különben az áradások után visszamaradó iszappal is állandóan gyarapszik. A gyakori áradások azután bejuttatják a kubikgödrökben termő planktont a folyómederbe, de viszont a halak is kijárhatnak „legelni“. A plankton ingyenélőit, a silányabb keszegféléket alaposan megtizedelik a süllők, harcsák és csukák, míg a ponty

szaporodására oly kedvezők a vázolt körülmények, hogy a kubikgödrökben milliószámra hemzseg az ivadéka.

Ezt a rengeteg halat azonban rengeteg ellenség is pusztítja. Első helyen említem az embert, azaz a falusi halászokat és orvhalászokat, ami itt majdnem egyremegy, csupán annyi a különbség, hogy az előbbi lefizeti a víztulajdonos községnek az 50—500 korona közötti évi bérösszeget, a másik nem, de mindkettő édeskeveset törődik a tilalmi idővel, minimális nagysággal s a halászati törvény egyéb védelmi rendelkezéseivel. Különösen az oláh falvak lakossága pusztítja kíméletlenül a halállományt. Emellett a hal értékesítése a legkezdetlegesebb; a zsákmányt szekérre hányva beviszik a faluba s potom áron elkótyavetyélik, apraját a dísznőkkel etetik föl; a városok fogyasztásának alig jut valami belőle; legfeljebb hetivásárkor hoznak be egy pár kosár romlani kezdő döglött halat. Még a legjobb megoldás, ha városi halászmester bérlí a halászatot, ezek azonban a neveléségen alacsony bérösszegek mellett sem igen mernek vállalkozni, mert teljesen tehetetlenek az orvhalászokkal szemben.

A kubikgödrökben nyüzsgő halivadék legveszedelmesebb ellensége a béka és a gém; mindkettőből rengeteg sok van, különösen béka! Mint egy rossz álom, úgy hat az emberre késő ősszel a kövérre hízott és a hidegtől már ellomhuló békák százezreinek serege. Körülülük a kubikgödrök széleit s az ember közeledtére tömött sorokban, lusta mozdulatokkal totyognak a víz felé. . . . Csalihalacsák fogására szánt kis pöndölyhálóm ilyenkor hal helyett (és mellett) minden dobásra néhány valóságos múzeumi példányt kénytelen belőlük magába fogadni. Ezen az egyiptomi csapáson csak a téli békacombvadászat tudna — jövedelmező módon — segíteni.

A legfontosabb teendő volna azonban a kubikgödröknek egymással és a folyómederrel való jó összeköttetése. Hiszen most is vannak valami tessék-lássék árkok, melyek levezetik a kubikgödrök vizének — felét; a visszamaradó vízben azonban az ivadék jókora része ott reked s zsákmányul esik a békának, gémnek és a kiszáradásnak. Normális csapadékbőségű esztendőben ugyan a Temes gyakori áradásai módot nyújtanak a halivadéknak a megmenekülésre, de szárazabb években többször megesett már, hogy a kiszáradni kezdő kubikgödrök fenekén összezsúfolt halivadék iránti szánalomból le kellett mondanom a horgászásról s egész időmet azzal töltöttem el, hogy pöndölyhálómmal néhány ezer kis potykát mentettem meg az elpusztulástól s bocsátottam be a folyóba. (Jellemző különben, hogy a csebzei oláh halászbérlő, kinek területére rengeteg pontyivadékot bocsátottam be ily módon, az utolsó években semmi pénzért sem volt hajlandó nekem horgászjegyet adni, mert „a legnagyobb csukákat —! — kifogtam előle.“)

Mindezen bajokon csakis a halászati társulatok*) intenzívebb működése segíthetne. A meglevő árkok kimélyítésének, a kártevők pusztításának, a nagy ragadozók gyérítésének és a halássterület őrzésének költségét a mesés halállomány bőségesen megtérítené. Hogy az egyes víztulajdonos községekben nincs meg a hajlandóság a közös munkára, az nagyon is érthető; az elérhető magasabb bérösszeg egyáltalában nem ingerli őket, mert ha ma kicsi is a bérösszeg, de az is, meg az olcsó (=ingyen-) hal is, — a „családban marad“.

*) A Temes felső részén a „Temesvári halásztársulat“ van érdekelve egész Temes megye területén; az alsó részen, Torontál megyében, jelenleg hatóságilag vannak a halászati jogok bérbe adva.
Szerk.

Vajjon nem érkezett volna el az ideje ennek a munkának most, mikor a természeti kincsek kihasználása s a többtermelés már nem csupán jelszavak, hanem gazdasági helyzetünk kényszerű követelményei, hogy egyik legértékesebb halasvízünket az államhatalom erejével kimentsük mai áldatlan, improduktív állapotából?

(Temesvár.)

Bodrossi Lajos.

Az orvhalászat fészkeiből.

Valamikor ugyan azt tartották, hogy az orvhalászat módjait nem ajánlatos nyilvánosságra hozni, azonban ezen a vidéken, az Alduna tavai között, azt hiszem éppen az a kívánatos, hogy minél jobban ismerjük „műfogásaikat“, akkor mégis csak tudunk ellenük valamelyest védekezni. Az alábbiakban leírok hát néhányat a legnevezetesebbek közül.

I. *Nádasvízi orvhalászat.* Nádas tavakban az orvhalászat leginkább a nád közé húzódik; ott legelsősorban a kosárfonású kis varsákat sülyeszti a tó fenekére, a varsába egy kis darab kenyeret is tesz; utána kihelyezi a fenékhorgozsinóráját. Egy ilyen zsinóron 5—10 drb horog is van különböző csalikkal ellátva. Ha azzal is elkészült, akkor megindul és kézzel fogja azokat a halakat, a melyek a nád tövében meghúzódnak. A fogott halakat zsákba rakja be, a zsákot pedig kő vagy tégladarabbal, megjelölt helyen, lesülyeszti a tó fenekére. A varsák és a fenékhorgok közvetlen közelében nem tartózkodik. Két okból: először, mert a jelenléte a halakat elriasztja, másodsor pedig, ha véletlenül a csósz a vízben találja őt, ne lásson közelében halászó szerszámot. Az ilyen orvhalásznak rendszeren segítő társa az élete párja, vagy a legnagyobb csemetéi közül egyik; azok mennek ki, naponta akár háromszor is, hogy a befogott halakat hazaszállítsák. A hazaszállítás rendszeren zsákban történik, de a zsák félig meg van telve fűvel, a zsákvívó kezében pedig sarló van; ez egészen olyan ártatlan kép, mintha fűvet vinne haza a malacz, vagy a baromfi számára.

Ha többen mennek efféle halászatra, akkor rendszeren öröket állítanak fel, a kik vigyáznak, hogy senki őket a munkában meg ne lepje. A kiállított öröknél mindig van kapa, ásó stb. szóval valami ártatlan, becsületes szerszám. Ha a figyelő fűttyszóval megindul, vállára vetett kapával vagy ásóval, akkor baj van. Arrafelé halad, a honnan közeledik valaki, így aztán az orvhalászt figyelmezteti s annak van ideje az ellenkező irányban bemenekülni a búzavetésbe, vagy a kukoriczásokba.

Ellenben, ha megfigyelő nélkül van, akkor ki sem megy a vízből, ha valaki közeledik, hanem egyszerűen vagy fürdést, vagy valami ruha kimosását mímeli. Sokszor még ő maga kezdi faggatni a csósz, hogy nem látott-e egy csapat háziruczá? az övéi, ő már két napja keresi és nem találja őket. Pedig itt, errefelé hallotta a hápogásukat.

II. *Karikás orvhalászat.* Rendszeren tavasszal működik; szép meleg napokon, leginkább a tónak azon részén, a hol sekély a víz és a tófenék füves. Van nála egy abroncs, karika, a mely olyan nagy, mint egy kocsi-kerék; ez a karika lazán be van vonva hálóval. A szerszámot kezében tartva oly csendesen áll a vízben, mint a gém; ha hal közeledik, egyszerűen rádobja az abroncsot és szedi ki alóla a leborított halat. A hal ugyanis a laza, bő háló zsákjába kerül, ezt a zsákot összefogja hallal együtt, felborítja az abroncsot és kiszedi a halat.

Ilyen vasabronccsal sokszor a legszebb halakat fogják; persze ívás idején.

III. *A dupla kabátos orvhalászat.* Ez minden halászati szerszám nélkül dolgozik; úgy megy ki a tóra, mintha sétálna. A tóparton kikeresi azokat a helyeket, a hol fűzesek vannak közvetlen a víz mellett és a fűzfák gyökerei ki vannak mosva a földből; természetesen tudja, hogy ezek a helyek a halaknak igen kedves tartózkodási tanyái. Most aztán teljesen levetkezik. Egyik kabátját — mert kettő van — egészen külön akasztja. Aztán bemegy a vízbe és egyszerűen kézzel fogja a halakat. A fogott halakat pedig abba a kabátba gyűjti, melyet külön akasztott fel valami fűzfára. Többi ruhája máshol van, kis távolságban. Ha tetten érik, csak azt mondja, hogy a hús part mellett fürdött; felöltözik és távozik, de semmi kincsért sem néz a külön felakasztott kabáttra. Ha kérdik, hogy: hát ez a kabát kié? — a melynek t. i. a bélése között hal is van, — kivágja magát, hogy: az ő kabátja megvan, az másé! — és méltatlankodva mondogatja, hogy ilyen melegben csak nem visel az ember két kabátot.

IV. *A vadász orvhalászat.* Ennek vadászjegye is van. Működési ideje a tavasz, mikor a halak ívnak. A tónak rendszeren a sekély és füves helyein található, mert jól tudja, hogy ott ívnak a halak. Ha rátalál egy csapat ívó halra, óvatosan körültekint, aztán közibük lő. Sokszor három-négy darab is marad a víz felszínén. A halakat a vele lévő tarisznyába teszi és a legközelebbi kunyhó tulajdonosához viszi. Ha csósz közeledik a lövésre, akkor távolabb eső helyre megy és keres. Nem várja, hogy őt szólítsák meg, hanem ő kezdi magyarázni, hogy akkora vízi poczokra lőtt, hogy oly nagyot még nem látott! Ide vagy oda bujt el. Mindezzel csak időt akar nyerni, mert jó tudja, hogy a meglőtt hal csak rövid ideig tartja magát a vízen, aztán leszáll a fenékre.

V. *Orvhalászat lóháton.* A lovas orvhalászat dobóhálóval (pendelháló) megy. A ló hátára két tarisznya van felakasztva, az egyikben a dobóháló, a másik a fogott halaknak való. Tevékenységi helye a tavak ama részei, hol hirtelen mély a víz és a part meredek. Ideje az ősz, mikor a halak a mély vizeket keresik fel. A lovat külön be kell tanítani; csak olyan alkalmas, a melyik ha leszállnak róla, állva marad egy helyben. A parton haladva az orvhalászat azt lesi, hogy hol lát buborékokat; jól tudja azt, hogy a hol buborék száll fel, ott hálnak kell lenni. Ezekre a buborékos helyekre dobja a hálót. A fogott halakat azonnal a tarisznyába rejti és szűr-kankóval takarja le. Ha barátságatlan csósz közeledik felé, a hálót a másik tarisznyába teszi, felpattan a lovára és megindul, mint a szélvész. A lóhátnak soha sincs segítő társa.

VI. *Orvhalászat kocsiával.* Ezeknek az ideje a nyár meleg hónapjaira esik; rendszeren hárman vannak: egy kocsi és két halász; szerszámuk a kerítőháló (szerbül zágács), mely 10—15 méter hosszú. A tóparton haladnak és sekélyebb részeket keresnek ki; ott kerítenek. A kocsi feladata, hogy figyeljen. Ha a kocsi feléjük hajt, akkor a hálót hirtelen összekapják, felugornak a kocsi és ellenkező irányban, gyorsan elhajtanak. A fogott halakat azonban nem felejtették ott a gyors távozáskor, azok a kocsin lévő zsákba kerültek.

VII. *Orvhalászat kutyákkal.* Ezek rendszeren ketten vannak és eszközük a tapogató, a mit vagy a tóparton lévő kunyhókban, vagy a kukoriczásokban rejtnek el. Magukkal csak egy zsákot és három kutyát visznek. A tótól egy bizonyos távolságban kb. 300 lépésnyire három irányban lekarózzák pányvára a kutyákat. Aztán

indulnak nyugodtan „tapogatni“ a tóban. A fogott halakat víz alá süllyesztett zsákban helyezik el. Ha az egyik vagy másik kutya elvakkantja magát, úgy azonnal kijönnek a vízből és első dolguk, hogy a tapogatót elrejtsek, csak azután néznek: széjjel és elbujnak a közeli kukoriczásban vagy búzaföldön. A fő az, hogy a tócsász semmiféle szerszámot ne találjon utánuk; jól tudják, hogy nagyon is ismeri fogásaikat; ha az elrejtett tapogatóra mégis rátalál, azt egyszerűen letagadják, hogy nem az övék. Pedig hát a tapogató vizes a szárazon és vizesek ők is nyakig!

A kutyáikat annak rendje és módja szerint betanítják. Kikötik pányvára, aztán valami idegen gyereket ostorral vagy bottal neki engednek a mitsem sejtő kutyának, hogy alaposan elrakja. Természetes, hogy ha aztán ilyen kipányvázott kutyához valaki idegen közeledik, a kutya már messziről vicsorítja a fogát s ugatja a közeledőt, mert fél, hogy ismétlődik a tanulás jelenete. Némelyik kutya olyan jól van dresszírozva, hogy az orvhalász már az ugatás módjáról felismeri, hogy mily távolságban van a közelgő csász, vagy más alkalmatlan idegen.

VIII. *Revolveres orvhalász.* Ez az orvhalászok legveszedelmesebb fajtája. Leginkább a már többször büntetettek, vagy pedig a 17–18 éves kamaszok közül kerül ki. Ez utóbbiak rendszeren vagonos szülők elkényeztetett, vásott gyermekei; úgy mennek, mint a vakok, mindennek minden néven nevezendő primitív eszközzel, a melyeket a földeken, vagy kunyhókban tartanak elrejtve. Sok esetben négyen-ötten is vannak; az orvhalászattal tulajdonképp pénzt keresnek: a leányoknak kendőre, cukorra, cigarettára, italra stb. Fegyverük is van: revolver, többnyire a vásárokon nyerik, koczkajátékon, vagy karikadobásban. Ez a revolver azután nagyon felbátorítja őket; nem ritkán használják is, valósággal a falu rosszai. Ha menekülnek a tóparasztor elől a kukoriczásokba, egész sortűzeket adnak le, de elég óvatosan, hogy az csak a golyó füttyülését hallja a feje fölött. Ezzel megijesztik; a csász megáll, vagy a földre lapul és felhágy üldözésükkel, mert valami bolond golyó mégis csak eltalálhatná.

Ha fel is ismerte őket, akkor is tehetetlen velük szemben, mert úgy a többszörösen büntetetteknek, mint a suhanczoknak van mindig tanújuk, nemhogy elég, de de sok is, a kik igazolják őket. Az elsőknak vannak tanúik, mert azok is kapnak a lopott halakból; a suhanczoknak pedig az orgazdáik a tanúik, a kikhez az otthonról elcsent búzát, kukoriczát, szalonnadarabokat is, meg a halakat is hordják, hogy tegyék pénzzé. Természetes, hogy ezek a titkos kereskedők mindennek csak a fele árát adják meg, de a kamaszok ezzel nagyon is meg vannak elégedve.

Ilyen revolveres esetem volt nekem is egy-két év előtt. A császóm az örsön égre-földre esküdött, hogy felismerte őket. De még a csendőrség se tudott rájuk bizonyítani semmit se. Be kellett ellenük az eljárást szüntetni.

Egyáltalán az orvhalászok bármely fajtája is nagy raffinériával, előre megfontolva dolgozik. Ismeri a törvény minden kibúvó ajtaját. A bírāja előtt adja ugyan a tudatlant, égre-földre esküszik, hogy most volt először és soha többé, még a víznek a tájára sem megy! De a büntetést se veszi sokba. Vagyontalannak minősítik, tehát leüli.

Már pedig a községi fogdádba való elzárás nem büntetés. Még akkor sem, ha a község bírója kiküldi a foglyot fát hasogatni; mert hogy annyi fát hasogat egy

nap alatt, a mennyit más ember egy félnegyed óra alatt.

A legrövidebbet a feljelentő húzza; az fizeti a kocsi-bért, hogy tárgyalásokon megjelenhessen abban a városban, hol a szolgabíróóság működik, élelmezheti magát, kárpótlást szereznie nincs honnan. Az orvhalász pedig folytatja nyugodtan a mesterségét, neki nem jövedelmez rosszul. Tíz eset közül, ha egyszer veszt rajta, de azt is csak akkor, ha a halászat tulajdonosának becsületes csősze van, ki az orvhalászokkal egyet nem ért.

SMJ.

A magyar halászat szakirodalma.

Összeállította: **Vutskits György dr.**

(Folytatás.)

1546. *m.*: A pisztráng és a szivárványos pisztráng ivási ideje. I. I. III. évf. 1901/2. p. 66–67.
1547. — Mennyi pisztránghúst termelt 1 m² terület egy nyáron át. I. I. III. évf. 1901/2. 11. sz. p. 84.
1548. — Az amerikai pontyok. I. I. III. évf. 1901/2. 13. sz. p. 100.
1549. — Halászati egyezmény Románia és Bulgária között. I. I. III. évf. 1901/2. 13. sz. p. 99–100.
1550. — Gyöngyhalászat Bajorországban. I. I. III. évf. 1901/2.
1551. — A szivárványos pisztráng a Nyitra folyóban. I. I. III. évf. 1901/2. 15. sz. p. 116.
1552. — A lótalaj tisztántartása. I. I. III. évf. 1901/2. 15. sz. p. 116.
1553. — Kutató halászok az Északkeleti tengeri csatornában. I. I. III. évf. 1901/2. 15. sz. p. 116.
1554. — A hálók konzerválása I. I. III. évf. 1901/2. 17. sz. p. 130.
1555. — A süllő fejlődése, I. I. III. évf. 1901/2. 21. sz. p. 160.
1556. — A költésre használt víz megválasztása. I. I. III. évf. 1901/2. 23. sz. p. 176.
1557. — Az ivás védelme a Sourgé patakban. I. I. III. évf. 1901/2. 23. sz. p. 176.
1558. — Németország a halászatért. I. I. III. évf. 1901/2. 23. sz. p. 176.
1559. — A vízmennyiség hatása a halak növekedésére. I. I. IV. évf. 1902/3. 1. sz. p. 3–5.
1560. — Szivárványos pisztráng ivása a Poprádban. I. I. IV. évf. 1902/3. 17. sz. p. 136.
1561. — Különös halfajta. I. I. V. évf. 1903/4. 2. sz. p.
1562. — A természetes haltáplálék. I. I. VII. évf. 1905/6. 23. sz. p. 186.
1563. — A pisztrángokra költésénél. I. I. VII. évf. 1905/6. 23. sz. p. 186.
1564. — Halászati kongresszus Milánóban. I. I. VII. évf. 1905/6. 24. sz. p.
1565. — A mesterséges táplálás. I. m. VII. évfolyam. 1905/6. 24. sz. p.
1566. — Szivárványos pisztráng az Ung folyóban. I. I. VII. évf. 1905/6. 24. sz. p.
1567. — A pisztrángok színezete. I. I. VII. évf. 1905/6. 24. sz.
1568. — Kísérletek idegen halfajok meghonosítására. I. I. VIII. évf. 1906/7. sz. p. 192.
1569. — A vízityúk és a haltenyésztés. I. I. X. évf. 1908/9. 24. sz. p. 193.
1570. — *n.* — A pontyok petefészkeinek elfajulása. Vízügyi és Hajózási Közlöny. 1897. 2. sz. p. 12.
1571. *n.* Ritka fogás. „Halászat“. I. évf. 1899/1900. 22. sz. p.

1572. *n.—n.* Egy névtelen hal. I. I. IX. évf. 1907/8. 19. sz. p. 106—109.
1573. —*p.*— Rákfajok megkülönböztetése. I. I. I. évf. 1889/90. 1. sz. p. 3—4.
1574. — Folyamhalászati bizottság Franciaországban. Vízügyi és Hajózási Közlöny. 1898. 1. sz. p. 6.
1575. — Szivárványos pisztráng meghonosodása. (Közvizeink benépesítése.) I. I. 1899. I. évf. 4. sz. p. 30.
1576. — Ármentesítés és halászat. „Halászat”. I. évf. 1899/1900. 5. sz. p. 21.
1577. — Szepességi állapotok. I. I. I. évf. 1899/1900. 10. sz. p. 44.
1578. — Papírgyárak szennyesei. I. I. I. évf. 14. sz. p. 62.
1579. — A szirpizst-ról. I. I. II. évf. 1900/1. 23. sz.
1580. — Amerikából. I. I. II. évf. 1900/1. 9. sz. p. 56.
1581. — Pontyhízlalás. I. I. II. évf. 1900/1. 15. sz. p. 95—96.
1582. — A szivárványos pisztráng. I. I. II. évf. 1900/1. 15. sz. p. 96.
1583. — Kiállítások. I. I. II. évf. 16. sz. p. 106.
1584. — A czápa meséje. I. I. II. évf. 1900/1. 16. sz. p. 106.
1585. — Halóriás. I. I. II. évf. 1900/1. 16. sz. p. 106.
1586. — A malomárkok. I. I. II. évf. 1900/1. 18. sz. p. 120.
1587. — A ponty. I. I. II. évf. 18. sz. 1900/1. p. 120.
1588. — A szivárványos pisztráng. I. I. II. évf. 18. sz. 1900/1. p. 120.
1589. — Biológiai kísérleti állomás Münchenben. I. I. II. évf. 1900/1. 20. sz. p. 136.
1590. — Kincstári patakok használata. I. I. III. évf. 1901/2. 3. sz. p. 22.
1591. — A vám kérdése. I. I. III. évf. 1901/2. 4. p. 36.
1592. — A vízfertőzés. I. I. 1901/2. 6. sz. p. 44.
1593. — Pisztrángokra szállítása nagy távolságra. I. I. III. évf. 1901/2. 6. sz. p. 44.
1594. — Dinamit a Dunán. I. I. III. évf. 1901/902. 9. sz. p. 68.
1595. — A Lochleven-pisztráng. I. I. III. évf. 1901/902. 9. sz. p. 68.
1596. — Halpusztulások. I. I. IV. évf. 1902/903. 21. sz. p. 165—166.

(Folyt. köv.)

A modern halszállítás és fagyasztási eljárás.

A „Halászat” részére írta: **Faltay László.**

A haliparnak, illetve halkereskedelemnek mindenkor legfontosabb problémája volt az iparban feldolgozásra kerülő, vagy a feldolgozás nélkül „in natura” szállításra szánt halkontingensnek a lehetőség szerint, természetes friss állapotban való megtartása, hogy a frissen fogott hal, az elfogyasztás, illetve bármilyen formában történő felhasználás pillanatáig természetes formáját és főleg minden mellékizéktől mentes zamatját megtartsa.

Különösen nagy feladat háramlik e tekintetben a hallal foglalkozó nagyiparra, a melynek sok ezer tonna súlyú haltömeget a kifogás helyétől számítva, sokszor majdnem 5—6 ezer kilométer úton kell legtöbbször hajón, sokszor vasúton, sőt néha közönségesen lóval, vagy bivalyokkal vont kocsin szállítania, a míg a feldolgozás helyére, vagy a fogyasztási piacra juttathatja azt.

A természetes forma és íz megőrzése szempontjából a mai technikai tudás mellett, mint egyedüli konzerválási mód, a fagyasztás és elpakolási módszer került

ki győztesen, a régi, elavult, „sózva fagyasztó” és különböző oldatokban „áztatva lehűtő” módszerekkel szemben.

A legmodernebb konzerválási mód szerint a fagyasztásra, illetve konzerválásra elkészített haltestet teljesen szárazzá, minden nyálkától és vértől mentessé kell tenni. Ez a legnagyobb amerikai halipari telepeken a következő módon megy végbe.

A kaliforniai és alaskai halfeldolgozótelepek úgynevezett előkészítő „work”-ja közvetlenül a tengerparton áll, úgy, hogy az apró heringféle halakat egy erős, körülbelül 1 méter átmérőjű, hajlékony aczelcsövön sűrített levegőszivattyúval „fölszívják” a fő tisztító, illetve mosó és szárító „tanck”-ba, míg a nagy halakat, mint moundfish, sunfish, salmon, swordfish, amberjack stb. szalagfutó emelővel, vagy csúszó daruval vontatják be a *washingtank* helyiségeibe.

A beérkező haltömeg először is az úgynevezett „mosóba” kerül, a hol szivacsufferek között a mechanizmus gyöngéd nyomásával a kopolyúkból kisajtolják a vért és vizet, majd pedig erős, körülbelül 200 lóerejű vízpermetező készülékkel, úgyszólván porrávert vízzel, valósággal „lesmírglizik” a nyálkát a halakról. A mosás után a törölőbe, onnan a szárítóba kerül az anyag.

A törölőben gorombára darált parafa-, lisztdara- és impregnált fűrészporzuhanyozással dörzsölik le a halakat; a szárítóban egy és fél perczig 30 fokos forró, 200 lóerővel hajtott légáram szárítja le és fujja tisztára a már megtörölt halakat.

A forró légfürdő után kezdetét veszi a fagyasztási művelet. A tökéletesen száraz halakat a fagyasztószekrényekben helyezik el galvanizált vasrostélyokon. Itt —30° hideg mellett 48 óráig maradnak. Minden egyes „froosen box” belogadóképessege két tonna hal és egy-egy fagyasztóépületben 20 „froosen box” nyer elhelyezést.

A tökéletesen fagyasztott halak azután a „kandirozó”-ba kerülnek, a hol motorikus erővel mozgó rostélyon, vízfürdőn mennek keresztül hatszor egymásután, miután minden fürdő után —30°-os hűtést kapnak 7 perczig a levegőn; e procedúra után a halak mintegy fényes czukorréteggel „kandirozva”, légmentesen jégbe vannak burkolva.

A jégglazurral bevont halakat különleges eljárással („üvegités”) kezelt, temperatúraszigetelő pergamentpapirba csomagolják, végre pedig vékony papírmasszadobozokba, majd faládákba rakják.

A halak teljes csomagolása —12° hőmérsékletű helyiségben megy végbe, míg a kész csomagok az elszállítás előtt 10 napig —30° hidegben tartatnak, aztán kerülnek a hajók vagy vasúti hűtőkocsik tartányaiba.

A salmon, amberjack és tonhalat egészben fagyasztják. A moundfish, sunfish fej nélkül kerül fagyasztóba, ugyancsak fej nélkül kerül elkészítésre a swordfish (kardhal) és a „seabass”.

A hajóhűtőkamrákban a ládákat behűtött parafadara és jégtömbök közé pakolják; ugyancsak így csomagolják el a hűtőkocsikban is, melyeknek hőmérséke —6—8° C. között váltakozik az utazás egész tartama alatt.

A hűtőkocsik egyfolytában 12—14-napi utat tesznek meg Quebecktől, Vancouvertól, vagy Sanfranciskótól Newyorkig, vagy San-Luisig, a honnan még 18—20 napi tengeri út vár az árúra, míg az európai piacra. Rotterdamba, Hamburgba, Brémába, avagy Marseillebe s onnét át Algirba — és természetesen Londonba — érkezik.

A nagy halipari cégek külön halkísérő személyzetet tartanak, a kik végigkísérik az árút a feladás helyétől

a rendeltetési piaczig és megbizatnak az áru minden körülmények között jó állapotban való elszállításával, korlátlan joggal; nem egyszer megtörtént már, hogy valami nem számított körülmény miatt egy ilyen „hedmann“ a nyílt tengeren átrakatta más hajókra a veszélyeztetett milliókat érő szállítmányt.

A kontinensen már csak jég közé pakolva küldik tovább a ládákat, de a kikötővárosok hűtőházaiban sokszor hat hónapig is vár elszállításra s elfogyasztásra a teljes friss állapotban, minden jégzsagtól mentes, ruganyos húsú hal.

Talán nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy az amerikai czégek háború előtt rendszeres halveszállításra rendezkedtek be Fiume és Triest részére is, de aztán bizony Anglia és Franciaország részére bocsátották útjuk a szállítmányokat, a melyek azonban sohasem érkeztek meg rendeltetésük helyére — az éberen örködő német tengeralattjárók jóvoltából.

Bíz az visszament a tenger fenekére az eleven pajtások közé. Jégpánczéjába szorítva — az ember elől újra visszavette jogos tulajdonosa, a tenger...

Pedig talán már elég is volna... mert nagyon sok ám már a tengerben a hal... és mindég kevesebb lesz az ember!

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

2. Használhatunk-e tavaink meszezésére mézpor helyett gipszet? Nem lesz-e ártalmas hatása a halakra?

H. T.

Feleletek.

2. A megkeresés nem tájékoztat arról, hogy a mézpor, a melynek helyettesítésére kénsavameszel (gipszet) szándékoznak használni, porrá tört szénsavas méz, e, vagy pedig oltott mézpor-e s hogy minő czélra szolgált eddig? Mert a mennyiben a behalásítás előtt a halastavakban jelenlévő élősdiek elpusztítására szolgált a mézpor, ezt a hatás gipszszel elérni nem lehet. Ha pedig méztrágyaként használtatott a mézpor, ilyen czélra sem tekinthető megfelelő helyettesítő szernek a gipsz, minthogy a vízben csak igen csekély mennyiségben oldható. Ártalmas hatása azonban a gipsznek abban a csekély mennyiségben, a melyben oldhatóságánál fogva a vízbe kerülhet, semmiesetre sincsen.

H. Gy.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

A Szob-kóvári ipolyvízi halászati társulat évi rendes közgyűlését márczius hó 27-én Ipolyságon tartotta meg *Bolgár János* elnökle alatt. Az igazgatói jelentés szerint a Coburg hercegi birtok adásvétel útján az ipolyveszei és drégelypalánki közbirtokosság tulajdonába ment át, az érdekeltései kimutatás megfelelőleg helyesbítő; a halászati kihágások rendkívül elszaporodtak, de a tettenérés valóságos életveszedelemmel jár és a közigazgatási hatóságok sem járnak el kellő erélylyel a tettesekkel szemben, pedig szigorú megtorlás nélkül a baj általánossá válhat, ezért halórök alkalmazását javasolja jutalmazási rendszer mellett évenként 20—20 korona alapdíjazással, közigazgatási úton való felesketéssel, hatósági igazolvánnyal ellátva. A társulat az igazgatói jelentést tudomásul vette és a halórök alkalmazására az elnökséget felhatalmazta. A múlt évi

zárszámadást 2283·95 kor. bevétel és tőkeérték, továbbá 88952 kor. kiadási összeggel, illetőleg 139443 korona pénzmaradvánnyal, úgyszintén 19560 korona óvadéki összeggel együtt rendbenlevőnek találták. A pénzmaradványból kat. holdanként 50 fillér osztalék adatott ki a jogtulajdonosoknak. A vagyonalapból pedig 1000 kor. értékű hadikölcsön jegyzését határozták el. A f. évi költségvetést 620 korona bevételi és ugyanennyi kiadási összeggel irányozták elő, a miből 100 koronát szántak halórök jutalmazására és sülloikrák kihelyezésére. Az 1917. márczius hó 31-én lejáró összes bérszerződéseket a háborús helyzetre való tekintettel az eddigi feltételek mellett 1 évre meghosszabbítják azzal, hogy az egész bérösszeg előre befizetendő a társulat pénztárába. Az elnök indítványára elhatározták, hogy az Ipolymenti rétségek kiöntéseiben visszamaradó halivadékot az árvizek levonulása után kihalászják és az érdekelt rétbirtokosokkal való előzetes megegyezés alapján az Ipoly medrébe helyezik át. (—gh)

VEGYESEK.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara és a halászat. A napilapokban olvastuk, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara közéleti szakcsoportja *dr. Fekete Miklós* előadásában a halászat fokozásának szükségességéről tárgyalt. Az előadó javaslata kiemeli a következőket: Szükséges, hogy a katonai szolgálatot teljesítő halászok visszabocsáttassanak polgári foglalkozásuk körébe és hogy a kormány hálóhoz és ladikhoz segítse őket. Miután osztrák kereskedők nagy áron összevásárolják és kiviszik a halat, szükséges, hogy a hal kivitele megtiltassék. Ezt a kamara sürgönyileg is kérte a Közéleti Hivatal elnökétől. Javasoltatott továbbá, hogy a romániai német katonai parancsnokságnál a kormány eszközölje ki, hogy Románia gazdag haltermésének egy része a mi számunkra biztosítottassék.

Mindenesetre nagy örömmel üdvözljük a kamara részéről jövő ezt a támogatást, annál is inkább, mert a kamarák részéről eddig a halászat terén általában nem igen vetünk észre más működést, minthogy az iparkamarai illetékeknek a tógazdaságoktól és halászoktól való behajtása körül fejtettek ki buzgó tevékenységet, bár ezt az igyekezetüket siker igazán nem koronázta.

Sajnos, nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a budapesti kamara akcióját érdeme szerint méltathatnánk, mert arról sem általában, sem részletesebben a halászat érdekképviseletét, az Országos Halászati Egyesületet nem értesítették és nincs róla tudomása a földművelésügyi minisztérium ügykörében a halászat érdekeit ápolni hivatott szakintézménynek, az Országos Halászati Felügyelőségnek sem. Annyit azonban, ha helyesek a lapok rövid közleményei, megjegyezhetünk, hogy arról, hogy mire volna nekünk halászoknak szükségünk, már magunk is régen és elég jól vagyunk tájékozva. Illetékes helyekről a halászok felmentése, hálók stb. biztosítása érdekében már rég megtörténtek a szükséges lépések. Sőt még azon kívül is, sok más egyebet kértünk.

Azt is megmondhatjuk, hogy a romániai gazdag haltermés egy részének a mi számunkra való biztosítása érdekében nem kell a német katonai parancsnokságnál valamit kieszközölni. A román Dunán a mi — romániai katonai igazgatásunk is halászat, a mint az részben a szaklapokból is megtudható.

De teljesen új előttünk az, a miről a kamara mindenestre sokkal illetékesebben lehet tájékozva, nevezetesen,

hogyan az osztrák kereskedők „nagy áron összevásárolják és kiviszik a halat”. Ezen a dolgon annál is inkább kell csodálkoznunk, mert köztudomású, hogy Ausztriában a hal árát hatóságilag szabályozták; ez nálunk eddig még nem történt meg. A dolog következménye az, hogy nálunk a szabad forgalomban már rég sokkal magasabbak a halárak, mint az ausztriai hatóságilag megállapított árak. Hogy képes akkor az osztrák kereskedő, a mi árainkhoz képest „nagy áron” összevásárolni itt a halat? A kamara még azt is szükségesnek találta, hogy a Közélelmezési Hivatal (Inkétől) sürgönyileg kérje az orvoslást. Bizonyára konkrét tényekről van a kamarának tudomása; nagyon kívánatos volna azokat nyilvánosságra hozni, mert itt aligha lehet megengedett, reális üzletekről szó. A dolgot tehát mindenképp jó volna közelebbről megvilágítani.

Mi egy konkrét esetről már tudunk. A balatoni fogas aukciójánál elért eredményről. A Magyarországra szánt résznek az árát a mi kereskedőink a maguk erejéből is jóval magasabbra hajtották fel, mint a bécsiek az Ausztriába szánt rész árát; abszolút véve is olyan magasra, hogy az még a legelőkelőbb idegennek is becsületére válnék.

A süllő ivása ezidén, a hűvös tavaszi időben, kissé későbbben kezdődött. Az ikratermelő tógazdaságok közül Tiszaradvány-pusztán jelzett elsőnek ikrával telt fészkeket április 6-án; a következő héten, április 9-én, megindult aztán az ivás Sárdon és Iharoson is.

A hortobágyi halastavakból, a melyeket a Haltenyésztő r.-t. bérel Debreczen városától, az idei húsvét előtt jutott az első hal piacra. A tógazdaság munkálatai ugyan még befejezetlenek, de tavaly sikerült két, egyenként 250 kat. holdas tavat árvízzel megtölteni. Az egyiket ivadéknevelésre használták, a másikban piacra való anyagot neveltek. Ez utóbbi tóból az ünnepekig kereken 300 métermázsas hal került ki. Az anyag vegyes volt, mert a ponty mellett mintegy 30% kárászt és csukát is fogtak; a bebocsátásnál ugyanis nem lehetett a vizet kellően megsűríteni s így jutott ez a vadhal a többi közé. A tóban természetesen etettek is nyáron át.

A még szükséges munkálatok befejezésére most szavazott meg a birtokos Debreczen városa újabb 1.100.000 koronát.

Halárak a Velencei-tavon. A székesfehérvári járás főszolgabírája Velence, Sukoró, Pákozdi és Gardony községekben s azok környékén az ottani lakosság részére való eladásoknál a Velencei tóból kikerülő halak árát a következőképp állapította meg kilogrammonként:

Ponty 1 kg.-on felül	---	---	---	---	3.60 K
" 1 " alul	---	---	---	---	3.— "
Csuka 1 " felül	---	---	---	---	3.60 "
" 1 " alul	---	---	---	---	3.— "
Kárász	---	---	---	---	2.— "
Keszeg	---	---	---	---	1.— "

Az árak az eddigieknél valamivel nagyobbak, a mit az üzem költségesebb volta okol meg; de a budapesti áraknak még mindig legfeljebb 50%-át teszik ki.

Bécs város halgazdasága. Bécs városa a vízvezetékével kapcsolatos vízmedence halászatra való hasznosítását határozta el s e célra, mint a bécsi napilapok jelentették, a tanács legutóbbi ülésén 10.000 K költséget szavazott meg. A lapok közölték azt is, hogy az untertullnerbach-i medencéről van szó s hogy azt

3000 db pontyval, 200 kg. csukával à 30 dg. és 500 darab czompóval à 15 dg. akarják népesíteni, a halak etetésére pedig 30 gr. takarmányt (csontliszt) felhasználni. Az üzem két éves lenne. A népesítésre való anyagot Horvátországból szereznék be. A medence megfelelő berendezéssel volna ellátandó, hogy a halak kijutása megakadályoztassék.

Ezt a tervezetet a hozzáértők azonban annyira téves alapokra fektetettnek tartják, hogy az *Osztrák Halászati Egyesület* indítatva érezte magát közérdekből igen komoly hangú beadványban felhívni a bécsi főpolgármester figyelmét arra, hogy *illetékes helyen* vizsgálta felül e tervezetet, a mi — tekintettel arra, hogy Bécsben van egy mezőgazdasági főiskola, aztán a mezőgazdasági vegyészeti kísérleti állomáson a halászatnak külön osztálya és ott van az *Osztrák Halászati Egyesület*, a mely ez ügyben 1914-ben már javaslatot is tett — bizonyára semmi különösebb nehézséggel nem járna.

Vagyis odaát sincs másképp, mint minálunk!

A fátyolosfarkú aranyhal fajta keletkezéséről újabb dolgok közöl a „Korrespondenzblatt für Fischzüchter“ f. évi március 13.-i számában, *Tornier G.* német zoologus vizsgálatai alapján. Tudvalevő dolog, hogy a legközönségesebb aquariumi díszhalak: az aranyhalnak (*Carassius auratus L.*) számos változata, fajtája van. Ezek közül egyik legkedveltebb az ú. n. *fátyolosfarkú*, melynek farkúszója abnormálisan fejlett, teste méreteihez képest túlságosan nagy és kettős, úgy hogy azt, mint valami fátyolszerű uszályt vonszolja maga után. Az ilyen s más sajátosságok rendellenességet mutató aranyhalak Kínából és Japánból, az aranyhal eredeti hazájából kerültek Európába és mindenféle mese terjedt el róluk, hogy a kínaiak miféle fogásokat alkalmaztak, hogy ezek a természetellenes formájú díszhalak létrejöjjenek. Így pl. az ú. n. teleszkópszemű, felfelénző fajta keletkezéséről az a mese járja, hogy mély kutakban tenyésztett közönséges aranyhalak alakultak át ilyenekké, mert a világosságot keresve, mindig fölfelé kellett nézniük.

Persze, ilyesmit nem mindenki hisz el s így sokan régóta foglalkoztak a különféle aranyhalváltozatok keletkezésének magyarázatával, *Hofer Brunó dr.*, a nemrég elhunyt híres ichthyologus mutációknak gondolta pl. a felpillantó (teleszkóp-) aranyhalakat, vagyis olyan minden emberi beavatkozás nélkül létrejött változatokat, melyek azután tisztán továbbtenyésztve hirtelen szerzett új tulajdonságát öröklő. Hasonlóan lehetett magyarázni a többi fajta keletkezését is. Amde *Tornier* kívánságára *Kreyenberg* Kínában érdeklődött az aranyhaltenyésztők eljárása iránt s megállapította, hogy a dologgal foglalkozó kulik egyáltalán nem fordítanak gondot az egyes fajták tisztán, elkülönítve való tenyésztésére, hanem azokat minden szabály és fogás nélkül a legnagyobb zsúfoltságban, rossz vízben és összevisszágában tartják és az eredményt a véletlenre bízzák, sőt fogalmuk sincs semmiféle céltudatos kiválogatásról. *Lauterer* pedig Japánból azt írta, hogy ott a peték rázogatója és illetően megsérülése által jönnek létre a különféle monstruos aranyhalváltozatok. *Tornier* maga is kísérletezett a peték természetellenes viszonyok között való költetésével s ily módon neki is sikerült különféle rendellenes képződményeket előidézni. *Milewski* pedig silányabb fátyolosfarkú aranyhalak ivadékait dús növényzetű, de sötét tartókban nevelve föl, pompás, ú. n. „tisztá rassz” fátyolosfarkú halakat kapott.

Ezek után aligha tartható fenn továbbra is az a nézet, melyszerint az „aranyhal-fajták” akár céltudatos fajkiválasztásnak, akár hirtelen föllépő „mutációknak” lennének eredményei. Sokkal valószínűbb *Tornier* nézete, a ki keletkezésüket a tenyésztéssel járó kedvezőtlen és természetellenes viszonyokkal magyarázza, a melyeknek a halak állandóan ki vannak téve és így a fejlődésnek induló peték kóros elváltozást szenvednek s az embrió egy vagy több sejtje rendellenesen növekedve, a szomszédos részek szabályos fejlődését akadályozza. Ilyen kóros elváltozások eredménye az emlős állatokon előforduló ú. n. „nyúl-száj” is. *Dr. U. E.*

Eladó körülbelül 15000—20000 darab, átlagosan 2—6 dkg., egygyaras tógazdasági

pontyivadék

vevő hordójában helyben átvéve, szavatolás nélkül Érdeklődőkforduljanak a pélpusztai gazdaság intézőségéhez. Posta Városhidvég, Somogy m.

Hivatalos árjegyzés Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piaczaín.
Áringadozások kilogrammonként fillérben.

Az áru neve	1917. márczius 29—április 4. között.			1917. április 5—11. között.		
	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon
		kicsinyben			kicsinyben	
a) Édesvízi élő hal.						
Ponty, nagy	650—650	750—900	} 700—1000	650—650	750—900	} 700—1000
" kicsiny	650—650	750—750		650—650	750—750	
Harcsa, nagy	1000—1200	1300—1300	} 1000—1800	1000—1200	1300—1300	} 1000—1800
" kicsiny	900—900	1000—1100		900—900	1000—1100	
Csuka, nagy	800—800	900—900	} 700—900	800—800	900—900	} 700—900
" kicsiny	700—700	800—800		700—700	800—800	
Fogassüllő, dunai	—	1800—1800	—	—	1800—1800	—
Kárász	350—450	400—500	360—500	350—450	400—500	360—500
Czompó	500—500	600—600	600—600	500—500	600—600	600—600
Márna	600—600	700—700	—	600—600	700—700	—
Keszeg	—	—	—	—	—	—
Pisztráng	—	2000—2000	—	—	—	—
Kecsege, nagy	—	—	—	—	2000—2000	—
" kicsiny	—	1800—1800	—	—	—	—
Apró kevert hal	—	—	500—600	—	400—400	500—600
b) Édesvízi jegelt (nem élő).						
Ponty, nagy	600—600	650—1000	} 600—1000	600—600	650—800	} 600—1000
" kicsiny	600—600	560—650		600—600	560—650	
Harcsa, nagy	1000—1200	1300—1800	} 1000—1800	1000—1200	1300—1800	} 1000—1800
" kicsiny	900—900	1000—1100		900—900	1000—1100	
Csuka, nagy	650—650	700—900	} 400—900	650—650	700—900	} 400—900
" kicsiny	550—550	500—650		550—550	500—650	
Fogassüllő, dunai	1400—1600	1600—1600	1000—1400	1400—1600	1600—1600	1000—1400
" balatoni nagy	—	—	—	—	—	—
" " kicsiny	—	1400—1700	—	—	1700—1700	—
Keszeg, balatoni	—	—	160—700	—	—	160—700
Garda, balatoni	—	—	—	—	—	—
Kárász	350—450	300—500	400—500	350—450	300—400	400—500
Czompó	—	—	—	—	600—600	—
Márna	600—600	—	—	600—600	—	—
Keszeg	200—200	300—500	160—700	200—200	300—500	160—700
Pisztráng	—	—	—	—	—	—
Lazac, rajnai	—	—	—	—	—	—
Kecsege, nagy	1400—1800	—	—	1400—1800	1800—1800	—
" kicsiny	—	1800—1800	—	—	1600—1600	—
Söreg	—	1600—1800	—	—	—	—
Viza	—	—	—	—	—	—
Apró, kevert hal	—	—	160—700	—	—	160—700
c) Rák.						
Folyami rák, nagy 1 darab	—	—	—	—	—	—
" kicsiny 1 "	—	30—30	—	—	30—30	—

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgönyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavasz szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingau pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkal szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.